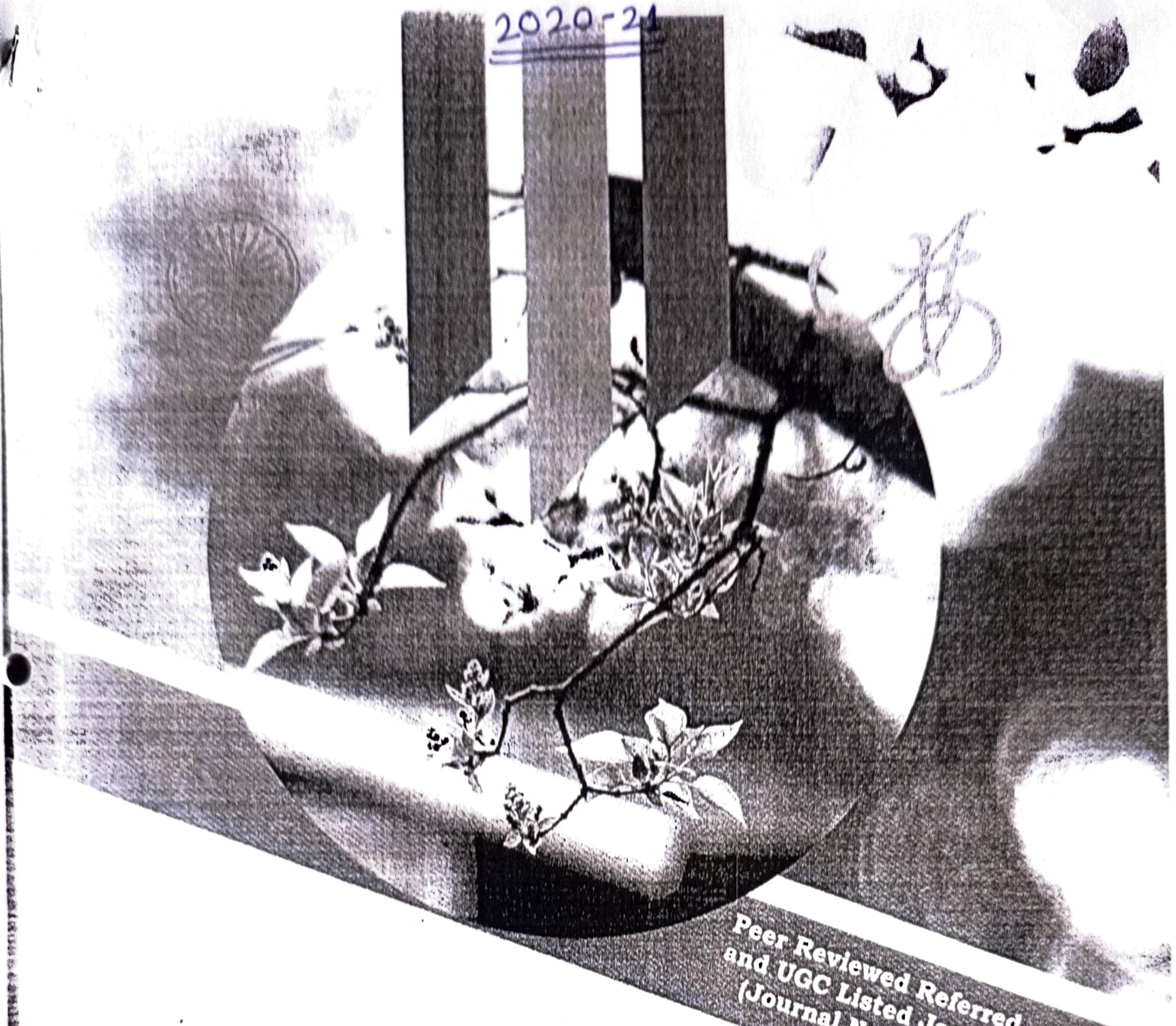

ISSN - 2277 - 5730

An International Multidisciplinary
Quarterly Research Journal

AJANTA

Volume IX, Issue - IV, October - December - 2020
Marathi Part - I

Impact Factor / Indexing
2019 - 6.399 (www.sjifactor.com)

AJANTA PRAKASHAN

VOLUME - IX, ISSUE - IV - OCTOBER - DECEMBER - 2020
AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 6.399 (www.sjifactor.com)

CONTENTS OF MARATHI PART - I

अ.क्र.	लेख आणि लेखकाचे नाव	पृष्ठ क्र.
१	नाशिक जिल्ह्यातील प्रसिद्ध धार्मिक स्थळांचे आर्थिक अध्ययन **प्रा. ए. पी. निसाळ** **डॉ. डी. के. होळकर**	१-६
२	कर्मे ईशु भजावा । **प्रा. डॉ. श्याम नेरकर**	७-९
३	कोरोनोत्तर कालखंडातील मराठी साहित्याची दिशा **प्रा. डॉ. सूर्यकांत हरिश्चंद्र गित्ते**	१०-१५
४	कर्म संकल्पना समजून घेतांना **डॉ. सुनील काळमेघ**	१६-२०
५	महात्मा गांधी तंटामुक्त गाव मोहिमेचा एक अभ्यास, विशषता मराठवाडा **प्रा. सुरेश लक्ष्मण शहापुरे**	२१-२५
६	वाढत्या नागरिकरणाचा पर्यावरण व मानवी जीवनावरील होणारा परिणाम **जयवंत पिराजी जुकरे**	२६-३२
७	आत्महत्या केलेल्या शेतकऱ्यांच्या कर्जविषयक स्थितीचा अभ्यास: विशेष संदर्भाने विधवा **शारदा जगन्नाथ खेडकर**	३३-४०
८	आरोग्य व्यवस्था : कामगारांसाठी आरोग्य विमा आर्थिक कवच **डॉ. वासंती निचकवडे**	४१-४६
९	सामाजिक जाणिवेचा आविष्कार: मी हिजडा...मी लक्ष्मी! **डॉ. ल. ना. वाघमारे**	४७-५१
१०	वारकरी संप्रदायातील संतलक्षणे - एक अभ्यास **विवेक नामदेव चव्हाण**	५२-५७
११	माध्यमिक शाळेतील शहरी आणि ग्रामीण पुरूष आणि स्त्री भूगोल शिक्षकांमधील माहिती तंत्रज्ञान वापराबद्दलच्या दृष्टीकोन विषयीचा तुलनात्मक अभ्यास **डॉ. किर्ती सदार** **विपीन माकडे**	५८-६१
१२	किशोरवय आणि समुपदेशन **सौ. कीर्ती नितीन सांगळे**	६२-६४

VOLUME - IX, ISSUE - IV - OCTOBER - DECEMBER - 2020
AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 6.399 (www.sjifactor.com)

CONTENTS OF MARATHI PART - I

अ.क्र.	लेख आणि लेखकाचे नाव	पृष्ठ क्र.
२६	महात्मा फुले यांचे सार्वजनिक सत्यधर्म विषयक विचार **प्रा. नवनाथ ज्ञानोबा पवळे**	१२३-१२६
२७	कोरोना एक संसर्गजन्य आजाराच्या काळात राष्ट्रीय सेवायोजनेची भूमिका **डॉ. संगिता भालचंद्र काटकर**	१२७-१३१
२८	बहिष्कृत भारत या वृत्तपत्राच्या जडणघडणीत महारेतरांचे योगदान **डॉ. सुर्यकांत महादेवराव कापशीकर**	१३२-१३६
२९	छत्रपती शिवाजी महाराजांची संदेशवहन क्षेत्रातील क्रांती **प्रा. सीमा जा. भोसले**	१३७-१४४
३०	भारतातील ऑनलाईन शिक्षणातील वस्तूस्थिती.........उपयोगिता व मर्यादा **एम. व्ही. कोल्हे**	१४५-१४७
३१	साठोत्तरी साहित्यप्रवाचा 'स्त्री' कडे पाहण्याचा दृष्टिकोन **प्रा. कांबळे डी. आर.**	१४८-१५१

VOLUME - IX, ISSUE - IV - OCTOBER - DECEMBER - 2020
AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 6.399 (www.sjifactor.com)

२९. छत्रपती शिवाजी महाराजांची संदेशवहन क्षेत्रातील क्रांती

प्रा. सीमा जा. भोसले
डॉ. सी.डी. देशमुख वाणिज्य व सौ. के.जी. ताम्हाणे कला महाविद्यालय, रोहा. ता. रोहा, जि. रायगड.

प्रस्तावना

छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या काळी दूरध्वनी, भ्रमणध्वनी, फॅक्स, इंटरनेट, व्हॉट्सअॅप, ट्वटर, इंन्स्टाग्राम, फेसबुक, टिकटॉक, इंटरनेट सॅटेलाईट फोन, मोबाईल अशा संदेशवहन करणाऱ्या संस्था किंवा आधुनिक यंत्रणा अस्तित्त्वात नव्हत्या. तरीही या राजाने आपल्या बुद्धिमत्तेचा उपयोग करून खूप चांगल्या प्रकारची संदेशवहन व संपर्क यंत्रणा उभारण्यात आणि राबविण्यात यश मिळविले आहे.

आजही जगातील सर्वात वेगवान समजल्या जाणाऱ्या दोनच शक्ती शास्त्रज्ञांना अभिप्रेत आहेत त्या म्हणजे ध्वनी आणि प्रकाश. आज सर्वात जास्त वेगाने उड्डाण करणारे विमान ध्वनीच्या गतीवरून मोजले जाते. विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या जन्मापूर्वी डोळसपणे याचा उपयोग हिंदवी स्वराज्यासाठी करणारा राजा शिवाजी हा एक वैज्ञानिक बाळगणारा राजा म्हणूनही ओळखला जातो.

शोध निबंधाची उद्दिष्टे

1. शिवाजी महाराजांची संदेशवहन यंत्रणा समजावून घेणे.
2. शिवाजी महाराजांनी संदेशवहन यंत्रणेत कोणकोणत्या उपाययोजना राबविल्या होत्या त्याचा शोध घेणे.
3. शिवकालीन संदेशवहन धोरणाचा अभ्यास करणे.

२) शोध निबंधाची गृहितके

1. शिवाजी महाराजांनी संदेशवहन यंत्रणा ओळखली होती व रयतेच्या कल्याणासाठी त्याचा उपयोग केला.
2. शिवाजी महाराजांनी किल्ल्याच्या व्यवस्थेचा धोका ओळखून त्यावर संदेशवहन यंत्रणेचा शोध लावला होता.
3. शिवाजी महाराजांनी युद्ध मोहिमेच्या वेळी संदेशवहन यंत्रणेचा उपयोग केला होता.

३) संशोधन पद्धती

प्रस्तुत शोधनिबंधासाठी माहिती संकलित करण्यासाठी दुय्यम साधनांचा (स्त्रोतांचा) वापर करण्यात आला आहे. त्यासाठी संदर्भ पुस्तके, इंटरनेट तसेच इंटरनेटवरील मराठी विश्वकोष इत्यादींचा आधार घेण्यात आला आहे.